

BOKFEST!

**PÅ FAMILJECENTRALEN I SÖDRA BISKOPSGÅRDEN OCH DEN
FAMILJECENTRALSLIKNANDE ARENAN I NORRA BISKOPSGÅRDEN 2023**

Foto: Lo Birgersson

**HÖGLÄSNING, SAMPEL OCH FÖRBÄTTRADE LIVSVILLKOR
— EN BOKFEST FÖR FAMILJER MED BARN 0-6 ÅR I BISKOPSGÅRDEN**

Veronica Gunnarsson
2024-01-10

Innehåll

1. INLEDNING	3
SYFTE OCH MÅLGRUPP	3
DATAINSAMLING.....	3
2. OM BOKFESTERNA	4
UPPLÄGG OCH TEMA	4
FÖRBEREDELSEARBETE OCH PLANERING.....	4
EN INBJUDANDE LÄSMILJÖ	5
AVSLUTNINGSFEST.....	5
DELTAGANDE PER TEMATILLFÄLLE.....	6
<i>SAMSPEL OCH VARDAGSRUTINER</i>	6
<i>PRATLÄSA</i>	6
<i>SPRÅKUTVECKLING</i>	6
ANTAL DELTAGARE PÅ BOKFESTERNA	7
ANTAL DELTAGARE PÅ AVSLUTNINGSFESTEN	7
VAD FÖRÄLDRARNA TAR MED SIG FRÅN BOKFESTEN	8
3. AVSLUTANDE REFLEKTIONER FRÅN PEDAGOGER OCH FÖRÄLDRASTÖDJARE	9
REFERENSER	10
<i>BILAGA 1 – ENKÄTFRÅGOR TILL DELTAGANDE FÖRÄLDRAR</i>	11

1. INLEDNING

Att läsning är viktig för att skapa goda förutsättningar för barns skolgång, och i förlängningen även framtidsutsikter, har starkt stöd i forskningen. En förutsättning för läsandet i tidig ålder är dock att föräldrar läser tillsammans med sina barn. Betydelsen av att läsa högt tillsammans har betonats inom forskningen och sambandet mellan god läsförmåga och goda studieresultat är stort. Att läsa med och för sina barn stärker relationerna mellan barn och förälder vilket i sin tur kan påverka hur barnens tonårstid blir, med bland annat förbättrade skolresultat. Genom att skapa vardagliga rutiner kring läsning ökar förutsättningarna för att liknande rutiner kring läxläsning och skolarbete skapas. En förälder som har fått ett ökat självförtroende att läsa för sina barn har större möjligheter att stödja sitt barn genom skollåren. Att dagligen ha högläsning för sina barn, där de får bekanta sig med ord och bokstäver på olika sätt, främjar den kognitiva utvecklingen samt ger en ökad skolmognad (Göteborgs Stad, 2024; Wiklund, 2013; 1177 Vårdguiden, 2024; Björklund 2008; Simonsson 2004; Svensson 2009).

Förutsättningarna för en familj att omhänderta och skapa en bra grund för barns läsning och språkutveckling varierar och det finns en tydlig koppling till familjens socioekonomiska situation. Samtidigt visar forskningen att insatser med fokus på barns tidiga språkutveckling är en god investering, inte bara för det enskilda barnet utan även för samhället i stort (Göteborgs Stad, 2024). Bokfesterna är en läsfrämjande insats som utförs i ett utsatt område. Insatsen har fokus på samspel mellan barn och förälder/viktig vuxen, rutiner som underlättar läsning och vikten av att prata med sitt barn. Böckerna som ingår i varje tema delas ut till de familjer som tagit del av undervisning och fördjupande föräldrdialoger.

Under våren 2023 hölls bokfest för femte gången i södra Biskopsgården och för sjätte gången i norra Biskopsgården. Bokfesterna är en del av familjecentralernas verksamhet och ingår i satsningen på läsfrämjande insatser som görs över hela staden. Bokfesterna har blivit en permanent del av familjecentraler/den familjecentralsliknande verksamheten i Biskopsgården.

SYFTE OCH MÅLGRUPP

Syftet med Bokfesterna är:

- Att gynna ett lustfyllt samspel mellan barn och föräldrar genom läsning, samt att stödja föräldrarna i att skapa struktur i vardagen genom rutiner.
- Att gynna språkutvecklingen hos barnen, och med bieffekten även hos föräldrarna.
- Att introducera biblioteket för barn och föräldrar.

Bokfesten riktar sig till alla föräldrar och barn som kommer till öppna förskolan (0 till 6 år). Det är frivilligt att delta i aktiviteten och ingen anmälan behövs. För att få en bok måste föräldrarna ta del av den information och de samtal som förs i samband med de tema som lyfts.

DATAINSAMLING

Statistik förs vid varje högläsningstillfälle för att samla in uppgifter om antal böcker som delas ut och hur många föräldrar och barn som deltar vid varje tillfälle. Datan syftar även till att se in hur många nya familjer som kommer till öppna förskolan till följd av Bokfesten. Efter Bokfestens avslut delas en enkät ut till deltagande föräldrar för att fånga in deras upplevelser av Bokfesten och om det påverkar föräldrarnas sätt att tänka och samspela kring böcker. Frågorna har utformats av pedagoger från de öppna förskolorna och föräldrastödare (frågorna kan ses i sin helhet i bilaga 1).

2. OM BOKFESTERNA

Den första bokfesten genomfördes 2017 och har sen dess hållits två gånger per år med undantag för uppehåll under pandemiåren. Grunden för bokfesterna är detsamma på familjecentralen i södra Biskopsgården och i den familjecentralsliknande verksamheten i norra Biskopsgården men beroende av vilka lärdomar som dras, vilka som genomför den läsfrämjande aktiviteten och utifrån de olika områdena och dess besökare har bokfesterna utvecklat vissa olikheter. I följande redovisning läggs dock ingen vikt vid skillnaderna utan fokus är på resultat för 2023 utifrån syftet med den läsfrämjande insatsen.

Nedan redovisas innehållet i bokfesten, förberedelsearbete och planering.

UPPLÄGG OCH TEMA

Bokfesten består av ett flertal lästillfällen med tre olika teman under tre veckor. Vid varje lästillfälle delas en temaanpassad bok ut till de barn som deltog. Barnen delas in två åldersgrupper. I södra Biskopsgården i grupperna 0-2 år och 3-6 år och i norra Biskopsgården i grupperna 0-18 månader och 0-6 år. För att underlätta utdelningen av böcker efter varje sagostund så får föräldrarna fylla i ett bokenkort med barnets namn, ålder och namn på boken. Det är den information som används vid redovisning av statistik

Bokfestens tema:

- *Samspela genom böcker – samspel och vardagsrutiner*
Hur läsning kan göras lustfylld och hur rutiner kring läsning kan skapas.
- *Pratläsa*
Att använda barnböcker med fina bilder för att berätta, peka och reflektera tillsammans med barnen.
- *Språkutveckling*
Att genom läsning bekanta sig med nya ord, bokstäver och sammanhang och på så sätt gynna den kognitiva utvecklingen.

Bokfesterna genomförs två dagar i veckan under tre veckor. Den ena dagen riktar sig främst till åldersgruppen 0-2 år/0-18 månader och den andra till barn 3-6 år/0-6 år. Vid en och samma tillfälle erbjuds barn och föräldrar fler högläsningstillfällen. Under våren genomfördes bokfesten i södra Biskopsgården och under hösten i norra Biskopsgården.

Vid varje tillfälle för föräldrastödjare och pedagoger samtal kring temat med föräldrarna, böcker delas ut samt informationsblad om vikten av att läsa högt för sina barn och tips på hur läsningen kan göras lustfylld (Västra Götalandsregionen, 2024). I norra Biskopsgården deltar även en logoped vid temat om språkutveckling.

FÖRBEREDELSEARBETE OCH PLANERING

Vid varje tillfälle finns fyra till fem ur personalen (pedagoger och föräldrastödjare) med för att hålla i insatsen. Samtliga deltar även i planering, förberedelse och utvärdering. För att nå ut brett affischeras på biblioteket, socialkontoret, barnhälsovården och barnmorskemottagningen och öppna förskolan. Information spreds även via familjecentralen Södra Biskopsgården facebookside och öppna förskolan Välkomstens instagramkonto.

EN INBJUDANDE LÄSMILJÖ

Vid sagostunderna klär en pedagog ut sig till sagotanten Saga med färgglada kläder och blått hår. Högläsningen föregås av att en melodislinga spelas och den hålls i ett rum som har pyntats med ljusslingor och tylltyger för att skapa en mysig och inbjudande läsmiljö. På väggen projiceras även en bild på en skog i kombination med porlande bakgrundsljud för att ytterligare förstärka känslan av en lugn och harmonisk miljö. Rummet för högläsningen stängs för öppna förskolans ordinarie verksamhet under de tre veckor som bokfesten äger rum.

AVSLUTNINGSFEST

Vid ett fjärde tillfälle hålls en avslutningsfest. Sagotanten Saga och en föräldrastödjare tar med alla barn och föräldrar som kommer på en promenad till biblioteket. Besöket syftar till att, på ett naturligt sätt, introducera biblioteket för familjerna. Föräldrarna får en rundvandring på barnavdelningen och barnbibliotekarien berättar om vad biblioteket kan hjälpa till med. På avslutningsfesten får även alla barn fiska i en fiskedamm.

3. RESULTAT

Nedan redovisas resultatet av Bokfesterna år 2023. Det som redovisas är hur många barn som nåtts av insatsen (samt antal utdelade böcker) och deltagande föräldrars reflektioner av bokfesterna. I resultatdelen finns även de reflektioner kring respektive tematillfälle som pedagoger och föräldrastödjare gjort.

DELTAGANDE PER TEMATILLFÄLLE

I följande redovisas hur många böcker som delats ut per tillfälle och således hur många barn som deltagit. Personalens reflektioner av varje lästillfälle avslutar varje tema.

SAMSPEL OCH VARDAGSRUTINER

Böckerna som delades ut i södra Biskopsgården under temat var *Olle vaknar* av Micaela Annas (0-2 år) och *Mille går till förskolan* av Ellen Karlsson och Laura Di Francesco (3-6 år). Det delades ut 28 böcker till de minsta barnen och 54 till de äldre. Totalt delades det ut 82 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Böckerna som delades ut i norra Biskopsgården under temat var *Tittut björnen* av Camilla Reid och Ingela Arrhenius (0-18 månader) och *Dela med sig Sickan* av Sofia Rådström (0-6 år). Det delades ut 23 böcker till de minsta barnen och 14 till de äldre. Totalt delades det ut 37 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Det var många nyfikna och intresserade barn och föräldrar. Sagotanten förstärkte upplevelsen av sagan genom att göra ljudeffekter till bokens handling. Vid föräldradiskussionen talades det om vikten av att få in läsningen som en vardagsrutin och göra det till en mysig stund tillsammans för att stärka relationen mellan barn och förälder. En positiv upplevelse av lässtund hemma kan hjälpa föräldrar att skapa rutiner för att det ska bli förutsägbart för barnet och kan på så sätt minska konflikter.

PRATLÄSA

Böckerna som delades ut i södra Biskopsgården under temat var *Tittut solen* av Camilla Reid och Ingela Arrhenius (0-2 år) och *Tågresa* av Hannah Arnesson (3-6 år). Det delades ut 25 böcker till de minsta barnen och 38 till de äldre. Totalt delades det ut 63 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Böckerna som delades ut i norra Biskopsgården under temat var *Pettson och Findus bygger en bil* av Sven Nordqvist (0-18 månader) och *Här på den lilla gården* av Barbro Lindgren och Eva Eriksson (0-6 år). Det delades ut 25 böcker till de minsta barnen och 22 till de äldre. Totalt delades det ut 39 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Att pratläsa stimulerar fantasin och ger barn möjlighet till reflektion där de själva deltar aktivt i berättandet utifrån sina egna intressen. Efter sagostunden fördes samtal kring hur Saga pratläser. Att hon gör det genom olika miner, gester och röstläge för att fånga barnens uppmärksamhet. Vidare fördes en diskussion kring om det går att pratläsa även om man inte kan läsa och om det spelar roll vilket språk boken är på. Pedagoger och föräldrastödjare betonade vikten av att göra barnen delaktiga och att barnen själva kan pratläsa för sina föräldrar.

SPRÅKUTVECKLING

Böckerna som delades ut i södra Biskopsgården under temat var *Binta dansar* av Eva Sasso (0-2 år)

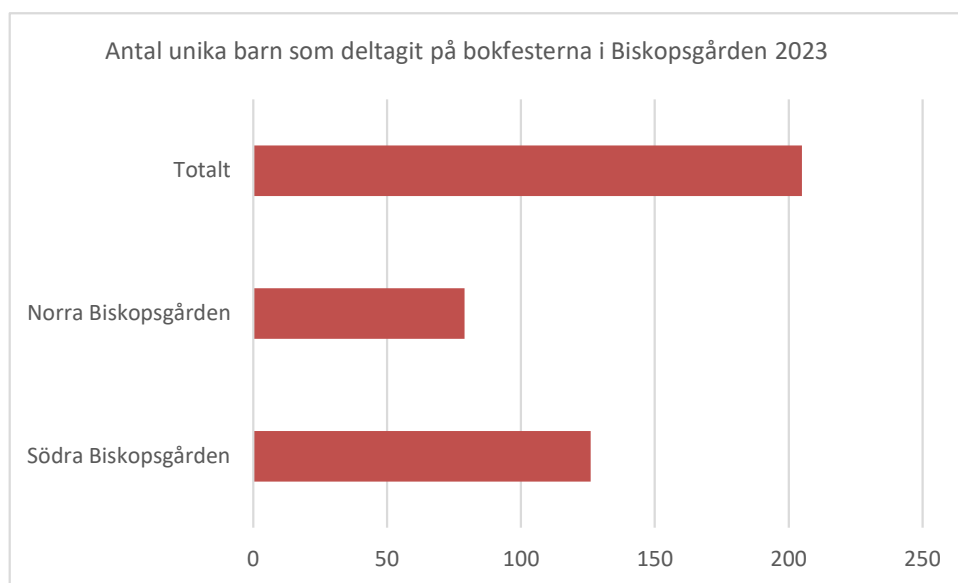
och *Rulla, rulla lilla nystan* av Åsa Nordström och Jesus Verona (3-6 år). Det delades ut 24 böcker till de minsta barnen och 50 till de äldre. Totalt delades det ut 74 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Böckerna som delades ut i norra Biskopsgården under temat var *Var är Babbas saker?* av Iréne Johansson och Anneli Tisell (0-18 månader) och *Var är liten skär och alla små brokiga?* av Carina och Stina Wiren (0-6 år). Det delades ut 20 böcker till de minsta barnen och 19 till de äldre. Totalt delades det ut 47 böcker vid detta tema i södra Biskopsgården.

Föräldradsdiskussionerna under detta tema handlade om att utveckla sitt barns språk genom att läsa. I norra Biskopsgården deltog en logoped i samtalen med föräldrarna vid ett av de två tillfällena.

ANTAL DELTAGARE PÅ BOKFESTERNA

På bokfesterna i Biskopsgården 2023 delades det totalt ut 342 böcker till barn i åldrarna noll till sex år. På bokfesten i södra Biskopsgården var det 102 unika familjer som deltog 2023 med 126 unika barn. 66 av barnen kom en gång, 35 barn kom två gånger och 25 barn kom vid alla tre tillfällena. På bokfesten i norra Biskopsgården var det 79 unika barn med föräldrar som deltog. Ett av barnen var med vid sju tillfällena (och fick således sju böcker sammanlagt), fyra barn var med vid sex tillfällena, fyra barn vid fem tillfällena, tre barn vid tre tillfällena och 17 barn vid två tillfällena. 41 barn deltog endast vid ett tillfälle.

Till familjecentralen i södra Biskopsgården kom det 16 familjer som inte varit på öppna förskolan tidigare och i både södra och norra Biskopsgården är det tydligt att många av de familjer som ofta besöker de öppna förskolorna väljer att komma just de dagarna det är bokfest.

ANTAL DELTAGARE PÅ AVSLUTNINGSFESTEN

På avslutningsfesterna i södra och norra Biskopsgården deltog cirka 40 familjer totalt. På biblioteket tog en barnboksbibliotekarie emot familjerna, visade barnavdelningen och berättade vad som händer på biblioteket och hur barnavdelningen är uppbyggd. Efter det fick alla barnen fiska i en fiskdamm där de fick en påse med ett bokmärke och en pixibok. Ett fåtal familjer skaffade vid tillfället lånekort till sitt/sina barn och fler föräldrar lånade med sig böcker hem, både på svenska och på sina modersmål. I södra Biskopsgården avslutades besöket på biblioteket med glass på öppna förskolan.

VAD FÖRÄLDRARNA TAR MED SIG FRÅN BOKFESTEN

Totalt besvarade 38 föräldrar enkäten i södra Biskopsgården och 14 i norra Biskopsgården. I södra Biskopsgården delades enkäten ut i samband med sagoläsningen den sista veckan av bokfesten och i norra Biskopsgården vid avslutningsfesten.

Alla föräldrar som besvarade enkäten var positiva till Bokfesten. Många beskrev att deras barn tyckte att böckerna var roliga och fina. Några lyfta fram temat om pratläsning och att de tagit med sig kunskapen om att det går att använda svenska böcker på sitt modersmål genom pratläsning. Vidare skrev flera föräldrar att barnen själva kommer med böcker och vill att de ska läsa tillsammans. Flera betonade att de fått insikter kring barnets tempo och att vänta in barnet, att en inte måste läsa böckerna från pärm till pärm utan följa barnets fokus. Fler av föräldrarna som deltog hade en god kunskap om läsningens betydelse före bokfesterna men tyckte ändå att de fick med sig nya insikter.

Nedan följer några av de reflektioner som framkom i enkäten:

- Jag fick tips på hur jag kan få mitt barn intresserad av böcker
- This bookfair cultivates the habit of bookreading and no wonder that my kids take their books to read once they wake up from bed.
- Bra att komma ihåg att man inte måste läsa pärm till pärm, utan kan prat-läsa
- Att steg för steg lära barnet kärlek för böcker
- Jag lärde mig mycket om språkutveckling
- Att man kan vänta lite längre på svar från små barn
- Benämna allt i vardagen
- Att göra läsning till ett tillfälle att varva ner på kvällen
- Att rutiner är det som kommer underlätta lässtunderna
- Att man kan läsa på många olika vis

3. AVSLUTANDE REFLEKTIONER FRÅN PEDAGOGER OCH FÖRÄLDRASTÖDJARE

2023 nåddes totalt 219 barn av bokfesten i södra Biskopsgården och 123 i norra Biskopsgården. Det är en ökning av såväl hur många barn och föräldrar som nåtts och antal böcker som delas ut. Många familjer kom vid flera tillfällen och fick därav fler böcker. Att delta vid flertalet tillfällen innebär att föräldrarna får ett helhetsperspektiv, ökad kunskap och förståelse kring läsningens betydelse från såväl pedagogernas och föräldrastödjarnas kunskapsförmedling som från de samtal som fördes mellan föräldrar och personal.

Många av familjerna har varit på öppna förskolan i perioder men kom väldigt frekvent under bokfesten. Ett syfte med bokfesten är att nå fler familjer. Till södra Biskopsgårdens bokfest kom 16 nya familjer till öppna förskolan vilket kan jämföras med 2022-års bokfest då det endast kom två nya familjer.

Pedagogernas och föräldrastödjarnas observationer visar på ett stort intresse hos barnen för böcker och läsning, även hos de allra minsta barnen. Föräldrastödjarna gjorde föräldrarna uppmärksamma på hur barnen såg ut när de var uppslukade av läsningen. En reflektion är att det var lättare att fånga de yngre barnen än de äldre barnen. Vid något tillfälle upplevdes lässtunden som rörig, men i det stora hela avlöpte arrangemanget bra. Det finns dock en utmaning i att inte i förväg veta hur många eller vilka som kommer.

Föräldrarna visar en medvetenhet om vikten av att läsa för sina barn och föräldrarna var genomgående nöjda. Pedagogerna och föräldrastödjarna observerade hur barn och föräldrar lyssnade och uppslukades av högläsningen och att föräldrarna tog emot den information som förmedlades kring varje tema. Bokfesterna visar även att det är givande för föräldrar som har en god kunskap om att tidigt börja läsa för sitt barn och att det finns behov av att få verktyg som stöd för föräldern i samspelet med sitt barn. Det handlar till exempel om att vänta in barnet och inte känna pressen att läsa en bok från pärm till pärm.

REFERENSER

Björklund, e. 2008. *Att erövra litteracitet. Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Göteborg Studies in Educational Sciences.

Göteborgs Stad (2024) *Jämlik stad: Staden där vi läser för våra barn*,
goteborg.se/wps/portal/enhetssida/jamlikt-goteborg/staden-dar-vi-laser-for-vara-barn hämtad
2024-01-10

Simonsson, M. 2004. *Bilderboken i förskolan: En utgångspunkt för samspel*. Linköping: Linköping University Electronic Press.

Svensson, A-K. 2009. *Högläsning i förskola och förskoleklass – hur vanligt är det?*

1177 Vårdguiden (2024). *Ge barnet ett språk - läs tillsammans*. 1177.se/Gotland/barn—gravid/sa-
vaxer-och-utvecklas-barn/ge-barnet-ett-sprak-Gotland/
#:~:text=Att%20läsa%20högt%20tillsammans%20stärker%20även%20relationen%20mellan,sin%20tu
r%20lägger%20en%20bra%20grund%20för%20framtiden. Hämtad 2024-01-10

Västra Götalandsregionen, 2024 *Språktåget*. Informationsmaterial på olika språk.
Vgregion.se/f/kulturforvaltningen/kultur-och-konstarter/litteratur-och-
lasframjande/lasframjande/spraktaget/material/ Hämtad 2024-01-10

Wiklund, C. (2013). Ordförrådets betydelse för läsning. *Venue*, (4), 1–8.
<https://doi.org/10.3384/venue.2001-788X.13229>

Bilaga 1 – enkätfrågor till deltagande föräldrar

1. Kom ni till öppna förskolan speciellt för bokfesten?
2. Vad tycker du/ni om bokfesten?
3. Vad har du/ni tagit till er utifrån de olika temana?
Samspel och vardagsrutiner, pratläsa och språkutveckling
4. Övriga synpunkter